

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.006.07.2022

Pan Mariusz Smolarczyk
Prezes Zarządu

Zakład Usług Mieszkaniowych Sp. z o.o.
w Nowej Soli
ul. Wróblewskiego 7
67-100 Nowa Sól

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/004 – Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych przez organy gmin województwa lubuskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zakład Usług Mieszkaniowych Sp. z o.o. w Nowej Soli ¹ , ul. Wróblewskiego 7, 67 100 Nowa Sól.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariusz Smolarczyk Prezes Zarządu ² , od 15 października 2013 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Przestrzeganie obowiązujących w gminie uregulowań w zakresie udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych.
Okres objęty kontrolą	Kontrolą zostały objęte lata 2019-2022 (do czasu zakończenia kontroli, z uwzględnieniem zdarzeń z okresu wcześniejszego, jeżeli miały istotny wpływ na zagadnienia objęte kontrolą NIK).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Krzysztof Hofman, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/117/2022 z 7 listopada 2022 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: *Spółka*.

² Dalej: *Prezes*.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie sposób prowadzenia przez Spółkę, w latach 2019-2022 (do 30 listopada), postępowań w sprawie udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych.

Negatywna ocena NIK wynika przede wszystkim z dużej liczby udzielonych ulg w spłacie należności niezgodnie z obowiązującymi w gminie Nowa Sól o statusie miejskim⁵ uregulowaniami w zakresie udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych⁶, tj. m.in. z przekroczeniem uprawnień dotyczących organu uprawnionego do udzielania ulgi⁷ (85% objętych badaniem spraw). W znacznej części badanych spraw dotyczących rozkładania zaległości na raty, wbrew uchwale w sprawie udzielania ulg nie wstrzymywano biegu odsetek (72,5% badanych spraw). Ponadto od części dłużników nie egzekwowano wymaganych dokumentów, w tym wniosku wraz z uzasadnieniem (7,5% objętych badaniem spraw) bądź informacji o sytuacji majątkowej dłużnika (15% objętych badaniem spraw). Ponadto sprawozdania z udzielonych w kontrolowanym okresie ulg nie były w pełni rzetelne, a dwa z nich (za 2019 i za 2020 rok) sporządzono i przekazano do Urzędu Miejskiego w Nowej Soli⁸ po upływie terminu wynikającego z uchwały w sprawie udzielania ulg.

Również sporządzane przez Spółkę i przekazywane do Urzędu wnioski o umorzenie należności z urzędu nie były w pełni rzetelne, gdyż zawarte w nich dane nie były szczegółowo weryfikowane, a okoliczności sprawy dostatecznie wyjaśniane i dokumentowane w zakresie przesłanki zastosowania ulgi (nieściągalność).

W ocenie NIK, niewątpliwy wpływ na zakres i skalę stwierdzonych nieprawidłowości miały trudności związane z funkcjonowaniem Spółki w warunkach pandemii Covid-19, a podkreślenia wymaga, że jeszcze w toku kontroli zadeklarowano działania zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: *Gmina*.

⁶ Tj. uchwały nr XLVI/346/13 Rady Miejskiej w Nowej Soli z dnia 27 września 2013 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad, sposobu i trybu udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych Gminy Nowa Sól – Miasto i gminnych jednostek organizacyjnych mających charakter cywilnoprawny, warunków dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz wskazania organu lub osób uprawnionych do udzielania tych ulg, dalej *uchwała w sprawie udzielania ulg*.

⁷ Tj. rozstrzygnięcie o ulgach przez Spółkę z przekroczeniem uprawnień wszystkich 40 objętych badaniem ulg dotyczących należności powyżej 5 tys. zł o łącznej wartości 863,4 tys. zł.

⁸ Dalej: *Urząd*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Przestrzeganie obowiązujących w gminie uregulowań w zakresie udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych

Opis stanu faktycznego

Spółka została utworzona przez Gminę w 2000 r. (całość udziałów Spółki posiadała Gmina, a wysokość kapitału zakładowego wynosiła 455.500 zł⁹). Przedmiotem działalności Spółki było m.in.: zarządzanie i administrowanie zasobem komunalnym Gminy¹⁰ (w całym kontrolowanym okresie), w tym budynkami wraz z lokalami mieszkalnymi i użytkowymi stanowiącymi własność Gminy oraz komunalnymi lokalami mieszkalnymi i użytkowymi w budynkach wspólnot mieszkaniowych.

Nadzór nad działalnością Spółki stosownie do uregulowań zawartych w ustawie z dnia 9 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej¹¹ sprawuje Rada Nadzorcza powoływana przez Zgromadzenie Wspólników, które zatwierdza sprawozdania Zarządu Spółki z jej działalności oraz sprawozdania finansowe za ubiegły rok obrotowy.

(akta kontroli str. 131-144)

Stosownie do postanowień umowy, w której Gmina przekazała Spółce w zarząd gminny zasób nieruchomości, wpływy z czynszów i innych opłat za lokale komunalne stanowiły dochody Gminy, a do obowiązków Spółki należało m.in. naliczanie i pobieranie czynszów, zaliczek oraz opłat za najem i użytkowanie lokali, windykacja należnych Gminie opłat za najem lub bezumowne użytkowanie lokali oraz składanie do Urzędu sprawozdań obejmujących zestawienie najemców/użytkowników posiadających zaległości.

(akta kontroli str. 18-51)

W okresie objętym kontrolą obowiązywały zasady, sposób i tryb udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych określone w uchwale w sprawie udzielenia ulg.

W Spółce nie wprowadzono wewnętrznych procedur dotyczących:

- umarzania, odraczania lub rozkładania na raty należności cywilnoprawnych;
- monitorowania i windykowania należności wymagalnych.

Obowiązywał natomiast wzór ugody, zawieranej z dłużnikami w celu rozłożenia zaległości na raty, przy czym nie był on w pełni zgodny z postanowieniami uchwały w sprawie udzielania ulg, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”- pkt 2.

(akta kontroli str. 52-62)

W latach 2019-2022 (do 30 listopada) w Spółce wykazano udzielenie ulg o łącznej wartości 2.006,7 tys. zł, z tego:

- w 125 przypadkach zaległości w łącznej wysokości 941,6 tys. zł (47% wartości wszystkich udzielonych ulg) rozłożono na raty, tj. w 2019 roku w 52 przypadkach na łączną kwotę 408,4 tys. zł, w 2020 r. w 15 przypadkach na łączną kwotę 46,6 tys. zł, w 2021 r. w 27 przypadkach na łączną kwotę 204,9 tys. zł oraz w 2022 r. w 31 przypadkach na łączną kwotę 281,7 tys. zł.

W odniesieniu do zaległości w wysokości 745,2 tys. zł, tj. 37,2 % wartości ogółu udzielonych ulg Prezes ZUM w ramach 29 ugód zawartych z dłużnikami nie

⁹ Wg stanu na 3 listopada 2022 r.

¹⁰ Na podstawie umowy Nr 7059/2000 zawartej 29 grudnia 2000 r. o wykonywanie zarządu i administrowanie zasobem komunalnym.

¹¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 679.

wstrzymał biegu odsetek, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” - pkt 2;

- w 50 przypadkach umorzono na podstawie wniosków dłużników zaległości w łącznej kwocie 299,8 tys. zł (14,8% wartości ogółu udzielonych ulg);
- nie odraczano terminów płatności;
- nie umarzono należności cywilnoprawnych z urzędu, natomiast przygotowywano i przedkładano Prezydentowi Nowej Soli zestawienia:

1/ podmiotów, od których odebrano lokale a których zaległości były niskie i koszty ich dochodzenia przewyższały ich wartość¹²;

2/ osób fizycznych (wraz z wnioskiem o umorzenie zaległości), które mieszkały samotnie i zmarły. Na podstawie ww. zestawień (wraz z wnioskami) Prezydent podejmował decyzje o umorzeniu należności, w konsekwencji których wyksięgowano należności w łącznej wysokości 765,3 tys. zł, tj. 38,2% wartości wszystkich udzielonych ulg (powyższe dotyczyło zaległości 80 dłużników), w tym w 2019 roku umorzono z urzędu zaległości w wysokości 205,5 zł¹³ oraz w wysokości 67,0 zł¹⁴; w 2021 r. umorzono z urzędu zaległości w łącznej wysokości 211,7 tys. zł¹⁵; w 2022 r. umorzono z urzędu zaległości w łącznej wysokości 281,0 tys. zł¹⁶.

(akta kontroli str. 145)

Badanie dokumentacji Spółki wykazało, że sporządzenie ww. wykazów osób fizycznych (wraz z wnioskiem o umorzenie zaległości), które mieszkały samotnie i zmarły, na podstawie których decyzję o umorzeniu należności podejmował Prezydent, nie było poprzedzone szczegółowym wyjaśnieniem okoliczności sprawy w zakresie przesłanki nieściągalności, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” - pkt 3.

(akta kontroli str. 101-130, 148-150)

Badaniem w zakresie zgodności z zasadami i trybem określonym w uchwale w sprawie udzielania ulg objęto dokumentację dotyczącą 40 największych kwotowo zaległości objętych ulgami i wykazanych w sprawozdaniach Spółki złożonych do Urzędu o łącznej wartości 879,6 tys. zł (43,9% wartości wszystkich zaległości w latach 2019-2022, tj. 2.006,7 tys. zł).

Objęte badaniem sprawy wykazane jako ulgi w sprawozdaniu Spółki dotyczyły:

¹² Pismem z 4 stycznia 2021 roku zwrócono się do Prezydenta Nowej Soli o umorzenie z urzędu zaległości w łącznej wysokości 58,70 zł na kartotekach dziewięciu podmiotów, z którymi zakończono umowy najmu lokali, a wysokość zaległości (od 0,01 zł do kwoty 23,50 zł) dawała podstawę do ich umorzenia z urzędu z uwagi na to iż koszt ich dochodzenia przekraczałby kwotę długu.

¹³ Zaległości według stanu na 30 listopada 2018 roku ZUM wykazał do Urzędu w zestawieniu załączonym do pisma Dfw/G/1530/13933/ZUM/2018 z 13 grudnia 2018 roku, natomiast informacja o zgodzie Prezydenta na umorzenie tych zaległości zawarta została z piśmie do ZUM z dnia 09 stycznia 2019 r. znak GN.710.0120.2018. W sprawozdaniu ZUM o udzielonych ulgach przekazanych przez ZUM do Urzędu za pismem z 04.02.2020 r. podano błędne dane tj. 205.508,69 zł.

¹⁴ Zaległości według stanu na 30 września 2019 roku ZUM wykazał do Urzędu w zestawieniu załączonym do pisma FK/KK/3474/ZUM/2019 z 10 października 2019 roku, natomiast informacja o zgodzie Prezydenta na umorzenie tych zaległości zawarta została z piśmie do ZUM z dnia 25 października 2019 r. znak GN.710.0079.2019.

¹⁵ Zaległości według stanu na 30 września 2020 roku ZUM wykazał do Urzędu w zestawieniu załączonym do pisma Dfw/AP-G/4828//ZUM/2020 z 1 grudnia 2020 roku, natomiast informacja o zgodzie Prezydenta na umorzenie tych zaległości zawarta została z piśmie do ZUM z dnia 4 stycznia 2021 r. znak GN.710.0004.2021.

¹⁶ Zaległości według stanu na 31 października 2021 roku ZUM wykazał do Urzędu w zestawieniu załączonym do pisma Dfw/G/3953/ZUM/2021 z 9 grudnia 2018 roku, natomiast informacja o zgodzie Prezydenta na umorzenie tych zaległości zawarta została z piśmie do ZUM z dnia 07 stycznia 2022 r. znak GN.710.0284.2021.

- dwóch przypadków umorzenia odsetek od zaległości z tytułu opłat za najem lokali mieszkalnych w łącznej wysokości 27,4 tys. zł;
- ośmiu przypadków rozłożenia na raty zaległości z tytułu opłat za najem lokali mieszkalnych w łącznej wysokości 59,5 tys. zł;
- 29 przypadków zawarcia ugody wraz z rozłożeniem zaległości w łącznej wysokości 745,2 tys. zł na raty, bez wstrzymywania biegu odsetek;
- jednego przypadku zawarcia ugody z możliwością odpracowania długu¹⁷ w wysokości 47,5 tys. zł przez syna dłużniczki.

(akta kontroli str. 148-239)

W wyniku badania ww. 40 spraw ustalono m.in., że:

- oba przypadki udzielenia ulgi w postaci umorzenia odsetek od zaległości sprawy procedowano zgodnie z uchwałą w sprawie udzielania ulg¹⁸;
- we wszystkich ośmiu przypadkach, w których rozłożono zaległości na raty – ulga została udzielona przez Prezesa ZUM niezgodnie z uchwałą w sprawie ulg i pełnomocnictwem udzielonym przez Prezydenta, gdyż kwota zaległości każdorazowo przekraczała 5 tys. zł, co opisano szerzej w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” - pkt 1;
- w jednym przypadku jako udzielenie ulgi potraktowano zawarcie ugody wraz z zawarciem umowy na odpracowanie zaległości w kwocie 47,5 tys. zł (spłata zadłużenia w formie świadczenia rzeczowego) zawartej na podstawie Zarządzenia Nr 0050.1.0226.2020 Prezydenta Nowej Soli w sprawie spłaty zadłużenia za najem komunalnych lokali mieszkalnych w formie świadczenia rzeczowego, co opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” - pkt 5;
- w 26 z 29 przypadków, w których udzielona ulga dotyczyła rozłożenia zaległości na raty w ramach ugody zawartej z dłużnikiem – ulga została udzielona przez Prezesa ZUM niezgodnie z uchwałą w sprawie ulg i pełnomocnictwem udzielonym przez Prezydenta¹⁹, gdyż kwota zaległości każdorazowo przekraczała 5 tys. zł, co opisano szerzej w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” - pkt 1;
- w trzech przypadkach udzielenie ulgi nastąpiło bez złożenia wniosku do Prezesa Spółki²⁰, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” - pkt 4;
- w sześciu przypadkach²¹ wnioskodawcy złożyli pisemny wniosek o udzielenie ulgi w spłacie, przy czym Spółka nie wzywała wnioskodawców o przedłożenie informacji o sytuacji majątkowej (wg wzoru określonego w załączniku do uchwały

¹⁷ Na podstawie umowy na odpracowanie zaległości (spłata zadłużenia w formie świadczenia rzeczowego) zawartej na podstawie Zarządzenia Nr 0050.1.0226.2020 Prezydenta Nowej Soli w sprawie spłaty zadłużenia za najem komunalnych lokali mieszkalnych w formie świadczenia rzeczowego.

¹⁸ W obu przypadkach wnioski zostały złożone bezpośrednio do Urzędu Miasta Nowa Sól, decyzję w sprawie przyznania ulgi (umorzenie 100% odsetek od zaległości) podejmował jako organ uprawniony do udzielenia ulgi Prezydent Miasta Nowa Sól a dłużnika o tej decyzji informował z upoważnienia Prezydenta Naczelnik Wydziału Nieruchomości Urzędu Miasta Nowa Sól. Prezes Spółki informował natomiast dłużnika o konkretnej kwocie umarzanych odsetek na podstawie danych analitycznych dostępnych w Spółce.

¹⁹ W trzech przypadkach, dotyczących: 1/ ugody nr G-S/13/2021 (zaległość 13,2 tys. zł); 2/ ugody nr G-S/09/2022 (zaległość 22,0 tys. zł); 3/ ugody nr G-S/10/2022 (zaległość 33,7 tys. zł); Prezydent Nowej Soli przekazał swoje stanowisko do ZUM wskazujące na możliwość zawarcia ugody z dłużnikiem.

²⁰ Dotyczyło to: trzech ugód: 1/ nr G-S/20/2019 (zaległość 26,6 tys. zł); 2/ nr G-S/01/2021 (zaległość 6,6 tys. zł); 3/ nr G-S/13/2020 (zaległość 8,9 tys. zł).

²¹ Dotyczyło to: 1/ ugody nr G-S/20/2019 (zaległość 26,6 tys. zł); 2/ ugody nr G-S/01/2021 (zaległość 6,6 tys. zł); 3/ ugody nr G-S/13/2020 (zaległość 8,9 tys. zł); 4/ rozłożenia na raty z 5 maja 2021 r. (kwota 5,4 tys. zł); 5/ / ugody nr G-S/14/2021 (zaległość 38,9 tys. zł); 6/ ugody nr G-S/3/2022 (zaległość 34,0 tys. zł).

w sprawie udzielania ulg), co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” - pkt 4;

- w 29 przypadkach udzielenie ulgi w postaci rozłożenia na raty nastąpiło bez wstrzymania naliczania odsetek, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” - pkt 2.

(akta kontroli str. 148-239)

W Spółce w latach 2019-2022 (do 30 listopada) nie wystąpiły przypadki udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych, które stanowiłyby pomoc publiczną.

(akta kontroli str. 148-150)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 34 z 40 badanych spraw (85% spraw objętych badaniem) o łącznej wartości udzielonych ulg 735,8 tys. zł Prezes ZUM udzielił ulgi, podczas gdy organem uprawnionym do udzielenia ulgi w przypadku należności powyżej 5 tys. zł był Prezydent, zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 1 uchwały w sprawie udzielania ulg oraz treścią pełnomocnictwa udzielonego Prezesowi²². Dotyczyło to ośmiu przypadków rozłożenia zaległości na raty (łączna kwota zaległości 59,5 tys. zł) oraz 26 przypadków rozłożenia zaległości na raty w ramach ugód zawieranych z dłużnikami (łączna kwota zaległości 676,3 tys. zł).

(akta kontroli str. 17, 52-62,151-159)

Prezes ZUM wyjaśnił, że: *Wynikało to z przeoczenia, natomiast konieczność rozpatrzenia wniosków z naszej strony podyktowana była potrzebą zabezpieczenia interesu gminy poprzez przerwanie biegu przedawnienia i uznania długu przez dłużnika. Samo ustanowienie progu 5 tys. zł nastąpiło przed wieloma laty stąd umknęło nam, iż rozpatrując wnioski dotyczące zaległości powyżej 5 tys. zł przekraczamy próg kompetencyjny.*

(akta kontroli str. 251)

2. W 29 ugodach, w których rozłożono na raty zaległości dłużników (72,5% spraw objętych badaniem) o łącznej wartości udzielonych ulg 745,2 tys. zł nie wstrzymywano biegu odsetek, co było niezgodne z § 8 ust. 1 uchwały w sprawie udzielania ulg. Wedle tej regulacji od należności, którą rozłożono na raty, nie pobiera się odsetek za zwłokę za okres od dnia złożenia wniosku włącznie z tym dniem do dnia upływu terminu określonego w decyzji o przyznaniu ulgi. Tymczasem w Spółce stan zaległości ustalano nie na dzień złożenia wniosku lecz inny dzień (najczęściej stan zaległości ustalano na dzień zawarcia ugody). Do powyższego przyczynił się stosowany w Spółce wzorzec ugody, który zawierał zapis niezgodny z ww. postanowieniem uchwały w sprawie udzielania ulg (obligujący do naliczania odsetek do spłaty ostatniej raty). Łącznie w kontrolowanym okresie zawarto 43 ugody tego typu w ramach których niezgodnie z uchwałą w sprawie ulg naliczono 25 tys. zł odsetek od zaległości rozłożonych na raty.

(akta kontroli str. 151-239)

Prezes ZUM wyjaśnił, że: *Stan zaległości objęty udzielaną ulgą ustalany był na dzień otrzymania kompletnego wniosku. Ustalenie stanu finansowego na dzień złożenia wniosku byłoby w wielu przypadkach niewłaściwe z uwagi na niekompletność dokumentów. W przypadku zawartych ulg zawierających zaległości sądowe odsetki nie były wstrzymywane z uwagi na czynne egzekucje komornicze. Postępowanie takie nie narażało Gminy Nowa Sól – Miasto na utratę dochodów. W odniesieniu do zasady*

²² Pełnomocnictwo udzielone Prezesowi ZUM w dniu 20 marca 2014 r. przez Prezydenta Nowej Soli.

niepobierania odsetek za zwłokę za okres od złożenia wniosku do dnia upływu terminu zapłaty określonego w oświadczeniu o przyznaniu ulgi, informujemy że w przypadku rozkładania zaległości bieżących na raty bez zawierania umowy odsetki nie były pobierane. W przypadku zawartych umów zawierających zaległości sądowe i bieżące odsetki nie były wstrzymywane. Dla ujednocnienia procedur w stosunku do przyszłych umów także zostanie wstrzymane naliczanie odsetek.

(akta kontroli str. 240-245)

3. Wykazy osób fizycznych wraz z wnioskiem o umorzenie należności z urzędu sporządzane i przekazywane przez Spółkę do Urzędu, na podstawie których decyzję o umorzeniu należności podejmował Prezydent, nie były rzetelne, gdyż nie było poprzedzone kompletnym wyjaśnieniem okoliczności sprawy w zakresie przesłanki nieściągalności. Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 uchwały w sprawie udzielania ulg należności mogły być umarzone w całości lub części z urzędu, jeżeli: 1/ dłużnik będący osobą fizyczną zmarł nie pozostawiając żadnego majątku albo pozostawił majątek niepodlegający egzekucji na podstawie odrębnych przepisów, albo pozostawił przedmioty codziennego użytku o wartości nieprzekraczającej 6 tys. zł. W przedłożonej dokumentacji znajdowały się wprawdzie postanowienia wydane za życia dłużników przez komorników sądowych wskazujące na brak majątku pozwalającego na spłatę zasądzonych zaległości, jednakże Spółka nie dokonywała weryfikacji tego stanu po ich śmierci, a w szczególności czy w sprawach spadkowych długu nie przejęli następcy prawni zmarłego. Wnioski złożone w kontrolowanym okresie obejmowały zaległości 80 dłużników o łącznej wartości 765,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 101-130, 148-150)

Prezes ZUM wyjaśnił, że: Umorzenia należności od osób zmarłych były zawsze zatwierdzane przez Prezydenta Miasta i takie działanie wprowadzało przejrzystość w ewidencji. Długi były obsługiwane przez kancelarie komornicze. Postępowania komornicze zostały zakończone umorzeniem co dowodzi na brak majątku pozwalającego na spłatę zobowiązań. Przedmioty pozostawiane w lokalach, które wracały do dyspozycji Spółki nie przedstawiały istotnej wartości lecz generowały dodatkowe koszty związane z ich użyciem i przygotowaniem lokalu do zasiedlenia. Mając na uwadze wskazane w toku kontroli nieprawidłowości, niezwłocznie przystąpimy do poszukiwania potencjalnych spadkobierców. Szczegółowe zasady oraz tryb postępowania ustalimy z Gminą Nowa Sól- Miasto.

(akta kontroli str. 240-245)

4. Nie zachowano zasady pisemności postępowania, gdyż nie wyegzekwowano od dłużników przedłożenia dokumentów wymaganych uchwałą w sprawie udzielania ulg, tj. wniosku z uzasadnieniem (trzy spośród 40 spraw, tj. 7,5% objętych badaniem)²³ oraz informacji o sytuacji majątkowej według wzoru określonego w załączniku do uchwały w sprawie udzielania ulg (sześć spraw, tj. 15% objętych badaniem)²⁴. Powyższe było niezgodne z wymogami w § 11 ust.1 i 2 uchwały w sprawie udzielania ulg.

(akta kontroli str. 52-59, 151-239)

Prezes wyjaśnił, że: (...) bieżące działania oparte były również o ustne uzgodnienia i ustalenia ze skarbnikiem miasta działającym z upoważnienia Prezydenta Miasta, które miały na celu przede wszystkim zabezpieczenie interesu Gminy i sprawnego

²³ Dotyczyło to: trzech umów: 1/ nr G-S/20/2019 (zaległość 26,6 tys. zł); 2/ nr G-S/01/2021 (zaległość 6,6 tys. zł); 3/ nr G-S/13/2020 (zaległość 8,9 tys. zł).

²⁴ Dotyczyło to: 1/ umowy nr G-S/20/2019 (zaległość 26,6 tys. zł); 2/ umowy nr G-S/01/2021 (zaległość 6,6 tys. zł); 3/ umowy nr G-S/13/2020 (zaległość 8,9 tys. zł); 4/ rozłożenia na raty z 5 maja 2021 r. (kwota 5,4 tys. zł); 5/ / umowy nr G-S/14/2021 (zaległość 38,9 tys. zł); 6/ umowy nr G-S/3/2022 (zaległość 34,0 tys. zł).

działania. ZUM Sp. z o.o. mając bezpośredni kontakt z dłużnikami stosował najbardziej skuteczną w danym przypadku formę gromadzenia wymaganych dla podjęcia decyzji dokumentów m.in. poprzez kontakt telefoniczny, osobisty i za pomocą poczty elektronicznej, w których nie było sporządzane wezwanie do usunięcia braków formalnych. Działania te były jednak skuteczne. Przyjęty sposób postępowania miał na celu maksymalne skrócenie czasu skompletowania niezbędnych dokumentów do rozpatrzenia wniosku.

(akta kontroli str. 240-245)

5. Roczne sprawozdania z udzielonych przez Spółkę ulg przekazywane do Urzędu nie były w pełni rzetelne, tj. nie zawierały wszystkich rozstrzygnięć w sprawie udzielenia ulg²⁵ oraz zawierały informacje o ulgach udzielonych nie przez Prezesa Spółki tylko przez Prezydenta²⁶. W sprawozdaniu za 2019 r. ujęto również sprawę, która nie dotyczyła w istocie udzielenia ulgi, a związana była z wyrażeniem zgody na odpracowanie zaległości poprzez wykonywanie prac na rzecz Urzędu²⁷. Ponadto sprawozdania za 2019 i 2020 rok zostały sporządzone i przekazane do Urzędu po upływie terminu wskazanego w § 12 ust. 1 uchwały w sprawie udzielania ulg (przekroczenia wyniosły odpowiednio 4 i 22 dni).

(akta kontroli str. 60-61, 88-100, 148-150)

Prezes ZUM wyjaśnił, że: W rocznych sprawozdaniach z udzielonych ulgach wykazywano końcowe rozstrzygnięcie. W konsekwencji nie miało to wpływu na kwoty umorzonych odsetek i wartości wykazanych w sprawozdaniu. Mając na uwadze wskazane nieprawidłowości, w kolejnych okresach sprawozdawczych będziemy wykazywać udzielone ulgi zgodnie z kolejnością otrzymywanych dokumentów. Wykazane w sprawozdaniach ulgi o wartości przekraczającej 5 tys. zł, na które zgodę wyraził Prezydent Miasta zostały uwzględnione w związku z tym, że to ZUM prowadzi ewidencję analityczną należności od najemców lokali. Wszelkie dokonywane operacje na poszczególnych kartach lokali dokonywane są w ZUM. Takie rozwiązanie zapewnia porównywalność sprawozdania z udzielonych ulg z ewidencją należności Gminy Nowa Sól - Miasto prowadzona w tutejszym Zakładzie. Prezes wyjaśnił ponadto, że ujęcie w sprawozdaniu sprawy dotyczącej odpracowania zaległości przez dłużnika nie powinna być ujęta w sprawozdaniu. W odniesieniu do opóźnień w sporządzeniu i przekazaniu sprawozdań do Urzędu Prezes wyjaśnił, że: (...) sprawozdanie złożone po terminie w 2020 roku wynikało z długotrwałej choroby pracownika odpowiedzialnego za koordynację pracy w Dziale Windykacji, natomiast opóźnienie w złożeniu sprawozdania w 2021 roku spowodowane było sytuacją związaną z pandemią koronawirusa i pracą zdalną pracowników.

(akta kontroli str. 240-250)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwag, natomiast na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, sformułowała następujące wnioski:

²⁵ W sprawozdaniu za 2019 rok nie ujęto m.in. ulg opisanych w pismach o nr: 1/ GN.710.1.0088.2019 z 20.11.2019 r., 2/ GN.710.0008.2019 z 06.02.2019 r., 3/ GN.710.0022.2019 z 01.08.2019 r., 4/ GN.710.0022.2019 z 10.04.2019r., 5/ GN.710.0002.2019 z 17.01.2019 r., 6/ GN.7140.5..0008.2018 z 30.04.2019 r.

²⁶ M.in. poz. Nr 54, 59, 62 i 65 w sprawozdaniu za 2019 rok oraz pozycje o nr: 1, 5, 6, 11. w sprawozdaniu za 2020 rok.

²⁷ Sprawa dotycząca ugody nr G-S/07/2021 z 02.08.2021 r. (wartość zaległości objętej umową o odpracowanie wynosiła 47,5 tys. zł).

Wnioski

1. Przestrzeganie właściwości organu uprawnionego do udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych zgodnie z wymogami określonymi w uchwale w sprawie udzielania ulg oraz zgodnie z pełnomocnictwem udzielonym przez Prezydenta Nowej Soli.
2. Zaprzestanie naliczania odsetek od zaległości rozkładanych na raty oraz dostosowanie wzoru ugody zawieranej z dłużnikami w celu rozłożenia zaległości na raty do wymogów zgodnych z uchwałą w sprawie udzielania ulg.
3. Przekazywanie do Urzędu w pełni zweryfikowanych danych w zakresie przesłanek do podjęcia decyzji o umorzeniu należności z urzędu pod kątem przesłanki nieściągalności.
4. Egzekwowanie od dłużników przedkładania dokumentów wymaganych uchwałą w sprawie udzielania ulg oraz dokonywanie weryfikacji wniosku o udzielenie ulgi w zakresie jego kompletności.
5. Wykazywanie w rocznych sprawozdaniach o udzielonych ulgach rzetelnych danych oraz terminowe przekazywanie sprawozdań do Urzędu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 27 stycznia 2023 r.

Kontroler
Krzysztof Hofman

Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Wicedyrektora
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis

.....
podpis